

УДК 355.45:623.765.(043.3)

М. І. Балан

В. В. Колянда

Г. А. Дробаха

Ю. П. Бабков

РЕЗУЛЬТАТИ РАНЖИРУВАННЯ ЧИННИКІВ ДОСЯГНЕННЯ РАПТОВОСТІ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ ІЗ ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБРОЙНОГО ФОРМУВАННЯ

З використанням методів експертного оцінювання проведено ранжирування чинників досягнення раптовості дій формувань Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконного збройного формування. Здійснено оцінювання значущості цих чинників.

Ключові слова: ранжирування, ранг, чинник, раптовість дій, формування Національної гвардії України.

Постановка проблеми. Питання боротьби з незаконними збройними формуваннями (НЗФ) мають суттєве значення, оскільки нерозривно пов'язані з вирішенням проблеми забезпечення національної безпеки України.

Національна гвардія України (НГУ) відповідно до свого призначення та завдань, визначених у [1], залучається до припинення діяльності НЗФ. Однією із функцій НГУ є участь у спеціальних операціях (СпО) із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності НЗФ, організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Під СпО НГУ із знешкодження НЗФ слід розуміти сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом таких спеціальних (бойових) дій підрозділів (частин, з'єднань) або угруповань НГУ, які проводяться у заданому районі за єдиним замислом і планом, самостійно або у взаємодії з правоохоронними органами і військовими формуваннями і спрямовані на виконання бойового (оперативного) завдання з пошуку, локалізації, розбросення або знищення НЗФ.

Дії формувань НГУ у зазначеній СпО мають бути максимально результативні, за мінімально необхідною чисельністю залучених сил і засобів та найменшими втратами, збитками та витратами матеріальних засобів і часу. Підвищити ефективність бойового застосування формувань НГУ у СпО із

знешкодження НЗФ можливо завдяки застосуванню форм і способів дій, що враховують чинники раптовості [2].

Під раптовістю дій формувань НГУ слід розуміти здатність застосування різноманітних форм і способів дій у несподіваному для противника місці й у невідомий час з метою захоплення ініціативи і переваги. Раптовість дозволяє застати противника зненацька, викликати в його бойових порядках паніку, паралізувати волю до опору, різко знизити боєздатність, дезорганізувати управління, створити сприятливі умови для здобуття успіху за найменших втрат своїх сил і засобів [3].

Поряд з тим у СпО із знешкодження НЗФ постає проблема досягнення раптовості, що обумовлена багатьма чинниками, які по-різному впливають на дії формувань НГУ. А у разі зміни обстановки взагалі вплив цих чинників може змінити свою значущість. Як правило, кількість таких чинників може бути великою, і як наслідок – процес прийняття рішення на СпО із знешкодження НЗФ з урахуванням принципу раптовості ускладнюється. Однією з умов досягнення раптовості є випередження противника у часі, тому у процесі прийняття рішення в умовах обмеженого часу необхідно враховувати найбільш вагомі чинники досягнення раптовості дій. Крім того, для зручності оцінювання значущості чинників необхідно визначитися із самими методами, використання яких забезпечить кращий результат у процесі прийняття рішення.

Тому визначення сукупності чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ, їх ранжирування та виокремлення більш значущих є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Процесам визначення й оцінювання значущості чинників, що впливають на ефективність операцій (бойових дій), присвячена певна кількість публікацій [4–11].

Так, авторами праці [4] за допомогою методу експертного оцінювання проведені аналіз і класифікація чинників, що визначають ефективність тилового забезпечення військ у сучасних умовах. У праці [5] з використанням методу експертного оцінювання розглянуто чинники, що впливають на організаційно-штатну структуру загальновійськових об'єднань, з'єднань, частин і підрозділів Сухопутних військ. Авторами публікації [6] проведено експертне оцінювання чинників, що впливають на способи матеріального забезпечення операцій (бойових дій).

У праці [7] авторами визначено чинники можливого ускладнення оперативної обстановки на ґрунті міжетнічної напруженості в АР Крим, проведено систематизацію чинників на групи та розкрито їх зміст. У публікації [8] автором проведено ранжирування завдань та об'єктів ураження об'єднанням ВПС в операції із застосуванням звичайних авіаційних засобів ураження. У джерелі [9] за допомогою методу експертного оцінювання авторами проведено ранжирування чинників, що впливають на склад угруповання військ, яке створюється для відбиття агресії.

Найбільший інтерес з наведеної проблематики становлять праці [10, 11], у яких проведено ранжирування і виокремлення найбільш значущих чинників, що впливають на склад та чисельність угруповань НГУ, які створюються для виконання завдань із забезпечення громадської безпеки, а також у сфері оборони.

Таким чином, проведений аналіз [4–11] засвідчив, що поза увагою залишається питання визначення і ранжирування чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ. Крім того, не розроблені підходи до виокремлення сукупності більш значущих чинників досягнення раптовості дій, які необхідно

врахувати в першу чергу, коли час на прийняття рішення на СпО із знешкодження НЗФ обмежений.

Метою статті є визначення, ранжирування та виокремлення найбільш значущих чинників досягнення раптовості дій формувань Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань.

Виклад основного матеріалу. Під чинником досягнення раптовості дій будемо розуміти рушійну силу, причину, умову, обставину, змінну величину, що впливають на досягнення раптовості дій формувань НГУ і результат та ефективність СпО із знешкодження НЗФ.

За запропонованою у [10] методикою чинники, які впливають на досягнення раптовості дій формувань НГУ, визначалися за допомогою методу експертного оцінювання, що ґрунтується на отриманні та обробленні даних, одержаних у результаті опитування фахівців у відповідній галузі. До експертного оцінювання чинників були залучені слухачі магістратури командно-штабного факультету, що мали відповідні знання та досвід участі у СпО. Для оцінювання фахового рівня експертів використано підхід, запропонований у [12].

На етапі попереднього дослідження експертами проведено аналіз публікацій [2, 3, 13–17] щодо сутності та умов досягнення раптовості у збройній боротьбі з метою визначення чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ.

За результатами дослідження були визначені чинники, що впливають на досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ.

Основними психологічними чинниками досягнення раптовості є *знання і творче використання командирами типових способів її досягнення, здатність командирів приймати нестандартні рішення, їх схильність до виправданого ризику, висока професійна підготовленість, наявність мотивації досягнення успіху, а не уникнення невдачі та наявність бойового досвіду* [16].

Досягненню раптовості сприяє *вміння командирів піти на виправданий ризик*. У 47 % вивчених у [17] збройних конфліктах ступінь ризикованості рішень, прийнятих щодо завдання раптового удару, була високою,

у 34 % – середньою і у 19 % бойових ситуацій ризик був невеликим. Це дозволяє зробити висновок про тісний зв'язок раптовості й обґрунтованого ризику як психологічних умов досягнення успіху в операції.

Введення противника в оману – одна з основних форм воєнної хитрості, яка спрямована на досягнення раптовості і полягає у нав'язуванні противнику хибних уявлень про плани і наміри командування, напрямки підготовки, дійсний стан військ, їх забезпеченість, характер, форми, способи та умови дій. Введення противника в оману досягається здійсненням відволікаючих демонстративних дій, дезінформацією та імітацією. Ці заходи проводяться в єдиному комплексі, за єдиним замислом, без розкриття справжніх планів бойових дій військ.

Демонстративні дії повинні проводитися систематично, щоб змусити противника прийняти їх за справжні бойові дії або наміри. Сили і засоби, виділені для таких дій, можуть здійснювати хибні переміщення, атаки, завдавати удари по другорядних об'єктах, щоб відвернути його увагу від справжніх цілей.

Дезінформація полягає в тому, щоб довести до противника неправдиві відомості про свій замисел (особливо про угруповання сил, час і напрямок головного удару) і тим самим відвернути увагу від дійсних намірів. У період проведення операції “Щит пустелі” (02.08.1990 р. – 17.01.1991 р.) США було проведено комплекс заходів з дезінформації іракців. Велика роль в операціях багатонаціональних сил була відведена засобам масової інформації, які політичне і військове керівництво США активно використовувало для досягнення раптовості. Цей досвід був згодом застосований ними в Албанії та Косово.

Імітація полягає у створенні великої кількості хибних об'єктів, що мають посилювати невизначеність обстановки для противника. Масштаби імітації останнім часом помітно зросли. Так, в операції “Буря в пустелі” кількість розгорнутих уздовж кордону Саудівської Аравії з Кувейтом макетів танків відповідала кількості реальних бойових танків у складі угруповання збройних сил США у зоні Перської затоки.

Без прихованості підготовки і збереження у таємниці замислу операції досягнення раптовості дій неможливе. Характерним прикладом досягнення раптовості за рахунок збереження у таємниці замислу і прихованості підготовки до дій стала спеціальна операція

під кодовою назвою “Агат”, яка була розроблена управлінням “С” (нелегальна розвідка) КДБ СРСР, схвалена рішенням Політбюро ЦК КПРС і передувала початку участі радянських військ в афганській війні 1979–1989 рр., у ході якої спецпідрозділами КДБ СРСР і Радянської Армії в резиденції “Тадж-бек” у районі Кабула 27 грудня 1979 р. було вбито президента Афганістану Хафизулли Аміна.

Під час підготовки до операції в район Кабула були перекинуті 103-тя та 105-та повітряно-десантні дивізії, підрозділи яких узяли під свій контроль аеропорт, нейтралізували афганську авіацію і систему ППО, блокували урядові установи, афганські військові частини, інші важливі об'єкти у місті та на його околицях, забезпечили охорону майбутнього, лояльного до СРСР, президента Бабрака Кармаля, якого з групою найближчих прихильників таємно доставили в Афганістан. До бригади охорони палацу Аміна як військову допомогу СРСР було введено “Мусульманський батальйон” (загін спеціального призначення ГРУ, спеціально сформований улітку 1979 р. з радянських військовослужбовців середньоазіатського походження для виконання особливих завдань в Афганістані), що істотно полегшило підготовку до запланованого штурму цього палацу. Відповідно до плану операції штурмова група мала проникнути на територію палацу на чотирьох БТР, тому за декілька днів до штурму біля палацу були організовані дорожні роботи з використанням тракторів, щоб шум двигунів БТР не викликав підозру у охорони.

Стрімкість, рішучість та активність дій під час операції сприяли досягненню раптовості. Бійці групи “Альфа” та офіцери спеціального резерву КДБ СРСР, що брали участь в операції, були переодягнуті в афганську форму без відзнак з білою пов'язкою на рукаві, увірвались у палац і швидко “зачистили” будівлю. Амін до останнього не вірив, що на нього напали радянські “шурави”. У ході штурму Тадж-бека загинуло 5 офіцерів спецназу КДБ, 6 осіб з “мусульманського батальйону” і 9 десантників. З протилежного боку загинули Х. Амін, близько 200 афганських охоронців і військовослужбовців, приблизно 1700 здалися у полон. Успіх операції був досягнутий завдяки таким чинникам раптовості, як прихованість підготовки, стрімкість, рішучість та активність дій.

Досягнення раптовості дій неможливе без *ефективної розвідки і контррозвідки*. Щоб захопити противника зненацька, необхідно володіти інформацією про його склад, бойові можливості та вразливі сторони, а також проводити заходи щодо припинення його розвідувальної (шпигунської) діяльності. Так, завдяки ефективній розвідці й унеможливленню витоку інформації 08.03.2005 р. спецслужбами РФ була проведена СпО з ліквідації Аслана Масхадова і затримання його найближчих помічників, спецслужби РФ у ході спецоперації не втратили жодного співробітника.

Маневреність і мобільність військових формувань виступають як рушійна сила досягнення раптовості дій. У спільній СпО прикордонних і десантних військ РФ “Аргун”, що була проведена у грудні 1999 р. – лютому 2000 р. з метою відновлення контролю над чеченською ділянкою російсько-грузинського кордону і блокування шляхів постачання бойовиків, основною причиною успіху став чинник раптовості, яким уміло скористалися російські війська. Як зазначав командувач угруповання федеральних військ РФ генерал Г. Трошев, висадка повітряного десанту у верхів’я Аргунської ущелини стала повною несподіванкою для бойовиків. У ході операції було знищено 50 бойовиків, два опорних пункти, 38 місць перебування бойовиків, що обладнані для проживання і ведення організованої оборони, а також 11 схронів, у яких вилучено десятки одиниць вогнепальної зброї, понад 11 тисяч одиниць боєприпасів, 17 ракет до реактивних систем залпового вогню “Град”, близько 100 кг вибухової речовини, 30 т продовольства. Крім того, було захоплено або знищено понад 70 одиниць автомобільної та іншої техніки бойовиків, звільнено 7 заручників. Втрати федеральних сил в операції склали 9 військовослужбовців убитими.

Застосування нових (нестандартних) для противника прийомів і способів дій є однією з умов досягнення раптовості та захоплення ініціативи. Так, операція “Анаконда” за участі міжнародної коаліції на чолі з США проти сил терористичної організації “Аль-Каїда” в Афганістані 02.03.–18.05.2002 р. була проведена способом “молот і ковадло”. Сили Афганської національної армії заманили в долину Шахи-Кот угруповання “Аль-Каїди”, а

два американських батальйони блокували і знешкодили терористів. Втрати сил США в операції склали 8 військовослужбовців загиблими і близько 80 – пораненими, з протилежного боку загинуло близько 300 бойовиків.

Застосування нових зразків озброєння та техніки також сприяє досягненню раптовості. У ході спеціальної операції, проведеної у грудні 1999 р. федеральними військами РФ зі звільнення від бойовиків села Ітум-Калі Чеченської Республіки, було ефективно застосовано установку РЕБ “Рапіра”, яка фіксувала переговори бойовиків на відстані до 6 км і визначала їх координати з точністю до 10 м. Після визначення координат по місцях скупчення бойовиків завдалися масовані вогневі удари реактивною системою залпового вогню “Смерч”, унаслідок чого бойовики зазнавали великих втрат, були деморалізовані й не могли чинити опір.

Вибір несподіваного для противника часу початку дій, сили та інтенсивності удару, місця і напрямку головного удару є важливими умовами досягнення раптовості та підвищення ефективності СпО. Характерним прикладом досягнення раптовості завдяки зазначеним чинникам стала військова операція “Сталева завіса”, яка була проведена військами антитерористичної коаліції на початку листопада 2005 р. на північному заході Іраку на кордоні із Сирією з метою унеможливлення проникнення через іраксько-сирійський кордон іноземних добровольців, які приєднуються до повстанців. Військовослужбовці Корпусу морської піхоти США зачистили міста Хусаїбе, Аль-Карабах, Обейді, які стали перевалочною базою для сотень повстанців із Сирії. У ході операції було вбито 139 повстанців, 256 – взято у полон, загинуло 10 морських піхотинців.

Уміле використання місцевості, метеорологічних умов, пори року і часу доби під час ведення бойових дій, беззаперечно, сприяє досягненню раптовості. Так, під час операції федеральних військ РФ у Чечні 09.02.2000 р. в Аргунській ущелині було заблоковано і знешкоджено за допомогою об’ємно-детонуючих боєприпасів близько 3 тисяч бойовиків, при цьому обійшлося без втрат з боку військових.

Під час проведення СпО раптовість може бути досягнута не тільки завдяки зусиллям

формувань НГУ, але й завдяки помилкам, допущеним ватажками НЗФ. Це може бути пов'язано з відсутністю у них на початку ескалації конфлікту бойового досвіду, з відставанням бойової підготовки від змін у характері збройної боротьби, схильністю до шаблонного мислення, що ґрунтується на стереотипах мирного часу. Ватажки, приймаючи рішення, як правило, не враховують повною мірою чинник протидії реального противника, оскільки у мирний час він практично не моделюється, а у повсякденному житті його немає.

Ставлення місцевого населення в районі проведення СпО до військових формувань і правоохоронних органів буде, безумовно, впливати на досягнення раптовості дій, причому як позитивно, так і негативно. За будь-яких причин конфлікту – соціальних, політичних або економічних – населення в загальному випадку прагнучим змін. Учасники НЗФ пропонуватимуть людям надію на зміни і використовуватимуть у своїх інтересах їх невдоволення до чинного уряду. Підтримка НЗФ населенням може бути пасивною та активною, причому активно підтримувати опозиціонерів буде невелика частка населення, а основна його частина їх підтримуватиме пасивно.

Прикладом активної протидії населення стало блокування 16.04.2014 р. у м. Краматорськ Донецької області сепаратистами колон 25-ї окремої повітряно-десантної бригади, яка здійснювала марш з метою виконання бойового завдання у рамках АТО, у результаті чого кілька одиниць техніки було захоплено НЗФ, а особовий склад після здавання затворів від стрілецької зброї повернувся в пункт постійної дислокації. Пасивна підтримка може полягати у наданні НЗФ відомостей про склад, положення та дії військових формувань і правоохоронних органів.

Тому для більш ефективного виконання завдання необхідно, щоб уряд країни повернув позитивне ставлення населення шляхом його убезпечення і демонстрацією чесних зусиль для зміни тих умов, які стали причиною його невдоволення.

Таким чином, у результаті дослідження була визначена група чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ. Наведемо їх.

1. Уміння командирів узяти на себе відповідальність, проявити ініціативу, прийняти самостійне рішення.

2. Знання і творче використання командирами типових способів досягнення раптовості.

3. Здатність командирів приймати нестандартні рішення, схильність до виправданого ризику.

4. Висока професійна підготовка командирів, наявність бойового досвіду.

5. Введення противника в оману (демонстративні дії, дезінформація, імітація).

6. Збереження у таємниці замислу і прихованість підготовки дій.

7. Ведення ефективної розвідки і контррозвідки.

8. Стрімкість, рішучість та активність.

9. Маневреність і мобільність.

10. Застосування нових (нестандартних) для противника прийомів і способів дій.

11. Застосування нових зразків озброєння і техніки.

12. Вибір несподіваного для противника місця і напрямку головного удару.

13. Вибір несподіваного для противника часу початку дій.

14. Вибір несподіваних для противника сили та інтенсивності удару.

15. Уміле використання умов місцевості.

16. Уміле використання метеорологічних умов.

17. Уміле використання пори року.

18. Уміле використання часу доби.

19. Використання помилок, допущених ватажками НЗФ.

20. Ставлення місцевого населення.

Наступним етапом дослідження є ранжирування чинників з метою оцінювання їх значущості. Визначення значущості чинників проведено за допомогою способу апріорного ранжирування (САР), наведеного у [10, 18, 19]. Спосіб ґрунтується на ранжируванні чинників у порядку спадання зроблених ними внесків у кінцевий результат. Внесок чинника оцінюється за величиною рангу, присвоєного конкретному чиннику під час ранжирування всіх чинників з урахуванням їх передбачуваного впливу на параметр оптимізації [19]. Такий спосіб широко використовується у різних галузях: військовій, економічній, машинобудівній, геологічній тощо.

Ранжирування чинників раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ проведено у такій послідовності.

1. Експертам була запропонована анкета (див. табл. 1), у якій наводився перелік чинників, що впливають на досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ.

Т а б л и ц я 1

Чинники досягнення раптовості дій формувань НГУ

№ пор.	Зміст чинника	Номер експерта							
		1	2	3	4	5	6	7	8
		Ранги оцінки a_{km}							
1	Уміння командирів взяти на себе відповідальність, проявити ініціативу, прийняти самостійне рішення								
2	Знання і творче використання командирами типових способів досягнення раптовості								
3	Здатність командирів приймати нестандартні рішення, схильність до виправданого ризику								
.....									
k	Ставлення місцевого населення								

2. Експертами було проведено індивідуальне оцінювання запропонованих чинників за допомогою рангів, у процесі якого чинники розташовували у порядку спадання ступеня їх впливу на об'єкт дослідження, який є цільовою функцією.

3. Послідовність оброблення результатів така:

– розраховується сума рангів Δ_k усіх експертів m за кожним чинником k :

$$\Delta_k = \sum_1^m a_{km};$$

– розраховується середня сума рангів $\bar{\Delta}$:

$$\bar{\Delta} = \frac{\sum_k \Delta_k}{k};$$

– розраховується відхилення суми рангів

Δ'_k кожного чинника від середньої суми

рангів та квадрати відхилень $(\Delta'_k)^2$:

$$\Delta'_k = \Delta_k - \bar{\Delta};$$

– за допомогою коефіцієнта конкордації Кенделла W оцінюється ступінь узгодженості думок експертів

$$W = \frac{12 * S}{m^2 * (k^3 - k)},$$

де k – кількість чинників; m – кількість

експертів; $S = \sum_1^k (\Delta_i)^2$.

Коефіцієнт конкордації може змінюватися від 0 до 1. Якщо він суттєво відрізняється від нуля ($W \geq 0,5$), то вважається, що між думками експертів є певна узгодженість. Як наслідок – отриманий результат можна обґрунтовано враховувати під час виокремлення найбільш впливових чинників і викреслити чинники, що чинять несуттєвий вплив. Вага показника чинника q_k визначається за формулою

$$q_k = \frac{2(k - M + 1)}{k(k + 1)},$$

де k – кількість чинників; M – місце чинника.

Крім того для наочного уявлення про рівень значущості чинників можна побудувати апріорну діаграму рангів (рис. 1). Під час побудови діаграми на осі абсцис відкладають чинники у порядку зростання суми рангів, а на осі ординат – суми рангів.

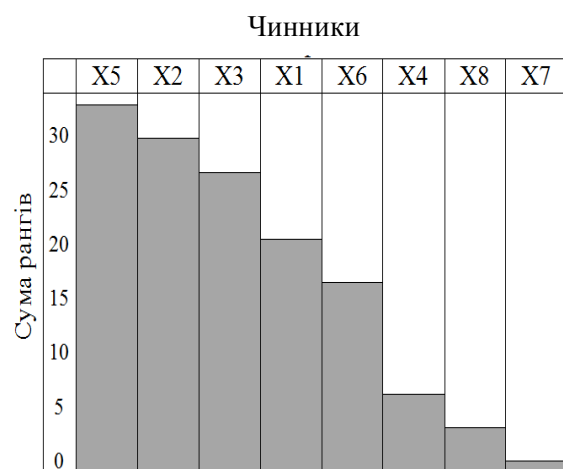

Рис. 1. Апріорна діаграма рангів

За допомогою діаграми рангів можливо виділити найбільш впливові чинники і знехтувати чинниками, що чинять несуттєвий вплив. Якщо розподіл ступеня впливу чинників рівномірний або нерівномірний, але монотонно спадає (рис. 2а), то це означає, що у процесі прийняття рішення на СпО із знешкодження НЗФ для досягнення раптовості дій необхідно врахувати всі чинники. У випадку швидкого експоненціального зниження ступеня впливу чинників (рис. 2б) частку чинників можливо не враховувати (виключити) у подальшому процесі прийняття рішення. Для цього експертним методом визначається поріг Π , за якого всі чинники, що мають величину впливу, меншу за величину встановленого порогу, не враховуються. Або

зазначений поріг поділить чинники на дві групи: основні, що необхідно врахувати під час прийняття рішення, та додаткові, врахування яких підвищить імовірність досягнення раптовості дій.

Результати ранжирування чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ наведені за допомогою апріорної діаграми рангів (рис. 3).

Для виокремлення найбільш значущих чинників може встановлюватися поріг Π (рис. 2б), що дорівнює:

$$\Pi = (0,5 \dots 0,8) * \max \Delta'_k.$$

Якщо для отриманих у статті результатів ранжирування величина значення порогу буде $\Pi = 0,05$, то доцільно врахувати чинники, наведені у табл. 2.

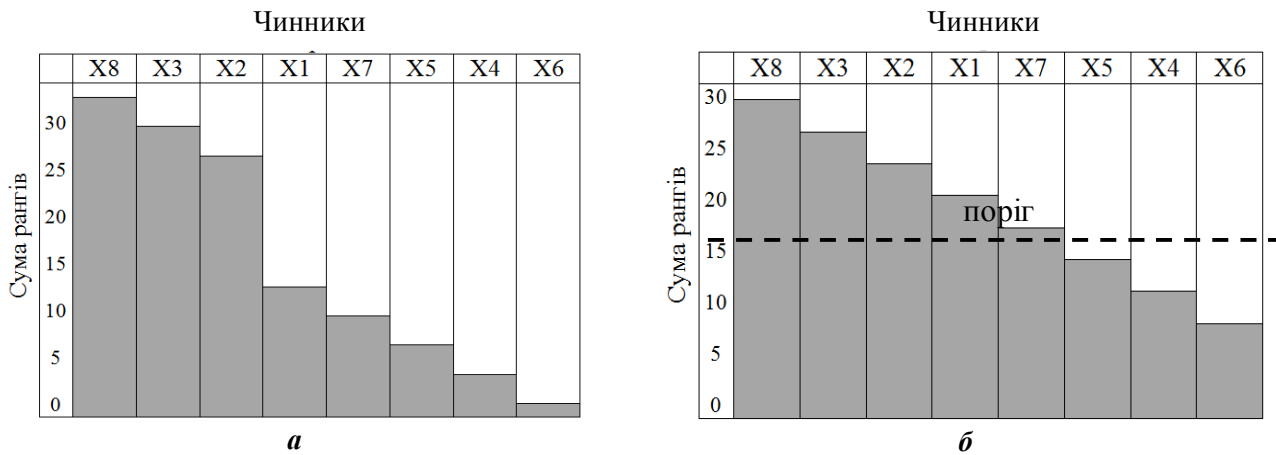

Рис. 2. Діаграми рангів

Рис. 3. Апріорна діаграма рангів

Т а б л и ц я 2

Найбільш значущі чинники досягнення раптовості дій формувань НГУ

Місце	Номер чинника	Найменування чинника	Величина рангу
1	5	Введення противника в оману (демонстративні дії, дезінформація, імітація)	0,095
2	10	Застосування нових (нестандартних) для противника прийомів і способів дій	0,090
3	3	Здатність командирів приймати нестандартні рішення, схильність до виправданого ризику	0,086
4	6	Збереження у таємниці замислу і прихованість підготовки дій	0,081
5	13	Вибір несподіваного для противника часу початку дій	0,076
6	15	Уміле використання умов місцевості	0,071
7	8	Стрімкість, рішучість та активність	0,067
8	9	Маневреність і мобільність	0,062
9	18	Уміле використання часу доби	0,057
10	7	Ведення ефективної розвідки і контррозвідки	0,052

Висновок

Таким чином, у статті за допомогою методу експертного оцінювання визначено чинники досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО із знешкодження НЗФ, з використанням САР проведено ранжирування і виокремлення найбільш значущих чинників.

Запропонований підхід дає змогу більш точно розраховувати числові значення чинників раптовості дій та оцінити їх значущість, що у кінцевому підсумку дозволяє суттєво зменшити час на прийняття рішення на СпО із знешкодження НЗФ з урахуванням принципу раптовості, збільшити ймовірність досягнення раптовості і, тим самим, підвищити ефективність виконання завдання.

Список використаних джерел

1. Про Національну гвардію України [Текст] : Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 17. – Ст. 594 (зі змінами, внесеними згідно із Законом від 24.12.2015 р. № 920-VIII).

2. Колянда, В. В. Аналіз впливу раптовості дій на ефективність виконання завдань формуваннями Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань [Текст] / Г. А. Дробаха, В. П. Варакута // Честь і закон. – 2016. – № 4. – С. 34–38.

3. Варакута, В. П. Раптовість як важливий принцип воєнного мистецтва [Текст] / Г. А. Дробаха, В. В. Колянда // Честь і закон. – 2016. – № 1. – С. 8–15.

4. Горбач, С. А. Анализ и классификация факторов, определяющих эффективность тылового обеспечения войск в современных условиях [Текст] / С. А. Горбач, Д. В. Манцев, И. С. Аверин // Наука и военная безопасность. – 2008. – № 3. – С. 41–45.

5. Гирин, А. В. Организационно-штатная структура объединений, соединений и частей Сухопутных войск. Глава 1. Организация общевойсковых объединений, соединений, частей и подразделений Сухопутных войск [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://samlib.ru/a/aleksandr_walرخewich_girin/struktura_glava_1.shtml. – Загл. с экрана.

6. Способы материального обеспечения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vko.ru/koncepcii/sposoby-materialnogo-obespecheniya>. – Загл. с экрана.

7. Халілев, Р. А. Фактори можливого ускладнення оперативної обстановки на ґрунті міжетнічної напруженості у Криму [Текст] / Р. А. Халілев // Форум права. – 2013. – № 2. – С. 574–587.

8. Евдаков, В. И. Ранжирование задач и объектов поражения объединением ВВС в операции с применением обычных авиационных средств поражения [Текст] / В. И. Евдаков // Вестник академии военных наук. – 2006. – № 1 (14). – С. 27–32.

9. Тимошенко, Р. І. Ранжирування факторів, що впливають на склад угруповання військ, яке створюється для відбиття агресії [Текст] / Р. І. Тимошенко, О. М. Загорка, В. О. Колесніков // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного

університету оборони України імені Івана Черняхівського. – 2014. – № 2. – С. 7–12.

10. Результати ранжирування факторів, що впливають на склад та чисельність угруповань Національної гвардії України, які створюються для виконання завдань із забезпечення громадської безпеки [Текст] / М. М. Адамчук, Ю. П. Бабков, В. В. Колянда, С. Є. Кучерина // Честь і закон. – 2015. – № 2. – С. 29–35.

11. Шмаков, О. М. Фактори, що впливають на склад угруповання Національної гвардії України у міжнародному збройному конфлікті [Текст] / Ю. П. Бабков, В. Ю. Поляков // Честь і закон. – 2017. – № 2. – С. 16–21.

12. Ляшенко, І. О. Визначення фахового рівня експертів з оцінки кількісних значень показників, що характеризують заходи запобігання воєнному конфлікту [Текст] / І. О. Ляшенко // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. – 2015. – № 2. – С. 54–56.

13. Лобов, В. М. Военная хитрость [Текст] / В. М. Лобов. – Москва : Логос, 2001. – 183 с.

14. Волобуев, В. Р. К вопросу о внезапности и неожиданности [Текст] / В. Р. Волобуев, К. И. Лазар, А. А. Яшин // Военная мысль. – 1989. – № 3. – С. 22–30.

15. Калистратов, О. И. К вопросу о применении принципа внезапности в вооруженной борьбе [Текст] / О. И. Калистратов // Военная мысль. – 2008. – № 9. – С. 19–26.

16. Омелькин, А. И. Психологические условия достижения и предупреждения внезапности в войнах и военных конфликтах [Текст] : дис. ... канд. психол. наук / А. И. Омелькин. – Москва, 1997. – 256 с.

17. Анцупов, А. Я. Стратегическое управление [Текст] / А. Я. Анцупов. – Москва : Техносфера, 2015. – С. 265–274.

18. Оценка значимости факторов методом априорного ранжирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://web.snauka.ru/issues/2014/04/33181>. – Загл. с экрана.

19. Априорное ранжирование [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.novsu.ru/npe/files/um/1128/umk/OUP_ATP/Glava_03/Glava_3_3.htm. – Загл. с экрана.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2017 р.

УДК 355.45:623.765.(043.3)

Н. И. Балан, В. В. Колянда, Г. А. Дробаха, Ю. П. Бабков

РЕЗУЛЬТАТЫ РАНЖИРОВАНИЯ ФАКТОРОВ ДОСТИЖЕНИЯ ВНЕЗАПНОСТИ ДЕЙСТВИЙ ФОРМИРОВАНИЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ В СПЕЦИАЛЬНОЙ ОПЕРАЦИИ ПО ОБЕЗВРЕЖИВАНИЮ НЕЗАКОННЫХ ВООРУЖЕННЫХ ФОРМИРОВАНИЙ

С использованием методов экспертной оценки проведено ранжирование факторов достижения внезапности действий формирований Национальной гвардии Украины в специальной операции по обезвреживанию незаконных вооруженных формирований. Проведена оценка значимости этих факторов.

Ключевые слова: ранжирование, ранг, фактор, внезапность действий, формирования Национальной гвардии Украины.

UDC 355.45:623.765.(043.3)

M. I. Balan, V. V. Kolianda, G. A. Drobakha, Yu. P. Babkov

THE RESULTS OF THE RANKING OF THE FACTORS FOR ACHIEVING THE SURPRISE OF THE ACTIONS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE IN A SPECIAL OPERATION FOR NEUTRALIZING ILLEGAL ARMED FORMATIONS

Using the methods of expert appraisal, the factors of achievement of suddenness of actions of the National Guard of Ukraine formations in a special operation for neutralizing illegal armed formations were ranked. The significance of these factors was assessed.

Keywords: ranking, rank, factor, suddenness of actions, formation of the National Guard of Ukraine.

Балан Микола Іванович – заступник командувача Національної гвардії України

Колянда Валерій Вікторович – ад'юнкт Національної академії Національної гвардії України

Дробаха Григорій Андрійович – доктор військових наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

Бабков Юрій Павлович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України